

Az EU környezeti hatásvizsgálati szabályainak jelentős változása

- várható módosulások a magyar hatásvizsgálati szabályokban -

2014. március 12-én az Európai Parlament jelentős módosításokat fogadott el a 2014/52/EU Irányelvvel (Irányelv) a környezeti hatásvizgálatról szóló 2011/92/EU Irányelvhez (KHV Irányelv). **A módosítások 2014. május 15-én léptek hatályba, s a tagállamok a vonatkozó jogi rendelkezéseiket legkésőbb 2017. május 16-ig kötelesek ezekkel összhangba hozni.**

Az új szabályok célja az eljárások egyszerűsítése és az adminisztratív terhek csökkentése mellett az, hogy a hatásvizgálat során több környezetvédelmi szempont, így többek közt az erőforrások hatékonyabb kihasználása, a klímaváltozás hatásainak csökkentése, megelőzése, a biológiai sokféleség védelme és a természeti csapások és az ember okozta katasztrófák megelőzése kifejezettebben megjelenjen.

Az Irányelv hangsúlyozza, hogy elővigyázatossági intézkedéseket kell hozni olyan projektek esetében, amelyek a nagyobb baleseteknek és/vagy természeti katasztrófáknak (például áradásnak, a tengerszint emelkedésének, földrengésnek) való kitettségük miatt valószínűsíthetően jelentős káros hatást gyakorolhatnak a környezetre. Az ilyen projektek esetében fontos figyelembe venni a nagyobb baleseteknek, katasztrófáknak való kitettséget, az ilyen balesetek, katasztrófák előfordulási kockázatát és a környezetre gyakorolt jelentős káros hatások valószínűségének következményeit.

A módosításnak való tagállami megfelelés határideje 2017. május 16-a, azaz legkésőbb e naptól alkalmazni kell a megújult szabályokat.

Magyarországon a környezeti hatásvizgálat részletes szabályait a 314/2005. Kormányrendelet (Khvr.) tartalmazza, s elsősorban e rendelet módosítására lesz szükség az EU joggal való összhang megteremtése érdekében.

A legjelentősebb új szabályok, melyeket a 2014-es módosítás bevezetett az alábbi területeken említhetők:

- **Előzetes vizsgálati eljárás (Screening)** – a KHV Irányelv II. melléklete, illetve a Khvr. 2. számú melléklete által meghatározott azon projektek kapcsán, melyek esetében a hatóság döntése alapján kell környezeti hatásvizgálatot elvégezni, az előzetes vizsgálati eljárás során a KHV Irányelv III. mellékletében, illetve a Khvr. 5. számú mellékletében szereplő szempontokat figyelembe véve mérlegeli és dönti el a környezetvédelmi hatóság, hogy szükséges-e a környezeti hatásvizgálat lefolytatása.
 - **az előzetes vizsgálati dokumentáció tartalmát érinti a KHV Irányelv azon módosítása, mely az új IIA mellékletben jelenik meg, s a kérelmező/projektgazda által nyújtandó információk jegyzékét tartalmazza;**

- az előzetes vizsgálat során figyelembe veendő értékelési szempontok bővültek, ezért a KHV Irányelv módosított III. számú mellékletének és a Khvr. 5. számú mellékletének összhangját is meg kell teremteni.

➤ **Véleménynyilvánítás (Scoping):** Az Irányelv szerint a környezethasználó/projektgazda kérésére a hatóság a projektgazda által szolgáltatott információkat figyelembe véve véleményt ad ki, amelyben meghatározza, hogy a projektgazda a környezeti hatásvizsgálati jelentésben mely információkat és milyen részletességgel köteles bemutatni. A hatáskörrel rendelkező hatóság a véleménynyilvánítás előtt konzultál a többi érintett hatósággal. A tagállamok akként is szabályozhatják a véleményadást, hogy azt a hatóságnak kötelező legyen adnia függetlenül attól, hogy azt a projektgazda kérelmezi-e vagy sem.

Ha a hatóság véleményt adott ki, a környezeti hatásvizsgálati jelentésnek azon kell alapulnia, és tartalmaznia kell mindazokat az információkat, amelyekre ésszerűen szükség lehet a projekt környezetre gyakorolt jelentős hatásaira vonatkozó, indokolt döntés meghozatalához, figyelemmel az aktuális ismeretekre és a vizsgálati módszerekre. A vizsgálatok felesleges megismétlésének elkerülése céljából a projektgazdának a környezeti hatásvizsgálati jelentés elkészítésekor a nemzeti vagy uniós jogi aktusokból következő egyéb értékelések eredményeit is figyelembe kell vennie.

➤ **A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció tartalma és minőségi követelményei**

A korábbi szabályokkal összhangban, ha el kell végezni a környezeti hatásvizsgálatot, akkor a kérelmező/projektgazda elkészíti és benyújtja a környezeti hatásvizsgálati jelentést. A projektgazda által benyújtandó információk tartalmi köre bővült, s a hatásvizsgálati dokumentációnak legalább a következőket tartalmazniuk kell:

- a projekt leírása, beleértve a projekt helyére, kialakítására, méretére és egyéb releváns jellemzőire vonatkozó információkat;
- a projekt által a környezetre gyakorolt, valószínűsíthetően jelentős hatások ismertetése;
- a projekt jellemzőinek és/vagy a környezetre gyakorolt jelentős káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése, és ha lehet, ellentételezése érdekében tervezett intézkedések ismertetése;
- a projektre és annak egyedi jellemzőire vonatkozó, a projektgazda által tanulmányozott ésszerű alternatívák ismertetése, a választás főbb okainak megjelölésével, figyelembe véve a projekt környezetre gyakorolt hatását;
- a fenti pontokban említett adatok nem technikai jellegű összefoglalása; és
- az egy adott projekt vagy projekt típus sajátos jellemzőivel összefüggő, valamint a várhatóan érintett környezeti jellemzőkre vonatkozó, a IV. mellékletben meghatározott kiegészítő információk.

A Khv Irányelv említett IV. melléklete is módosításra, kiegészítésre került, azaz a hatásvizsgálati dokumentáció tartalmi köre bővebb, részletesebb lett. Ennek

megfelelően a Khvr. 6. számú mellékletének felülvizsgálata és módosítása válik szükségessé.

- **A környezeti hatásvizsgálati jelentés teljességének és minőségének garantálása érdekében:**

- a projektgazda köteles biztosítani, hogy a környezeti hatásvizsgálati jelentést felkészült szakértők készítsék; továbbá
- a hatáskörrel rendelkező hatóság köteles biztosítani, hogy rendelkezzen a környezeti hatásvizsgálati jelentés elbírálásához szükséges kellő szakértelemmel, vagy az szükséges esetén rendelkezésére álljon;
- a hatáskörrel rendelkező hatóság szükség esetén a IV. melléklettel összhangban kérhet olyan kiegészítő információkat a projektgazdától, amelyek közvetlenül szükségesek a projekt jelentős környezeti hatásaira vonatkozó, indokolt döntés kialakításához.

➤ **A határozatok tartalma: Az Irányelv új 8a. cikke értelmében az engedélyező határozat szövegének tartalmaznia kell legalább:**

- az indokolt döntést;
- a határozathoz fűzött, teljesítendő környezeti feltételeket, valamint a projekt bármely jellemzőjének és/vagy a környezetre gyakorolt jelentős káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése, és ha lehet, ellentételezése érdekében tervezett intézkedések, továbbá adott esetben a monitoring-intézkedések ismertetését.

Az engedély megtagadása esetén az arra vonatkozó határozatnak meg kell jelölnie az elutasítás főbb indokait.

➤ **Eljárási határidők:** a hatékonyabb döntéshozatal ösztönzése és a jogbiztonság növelése érdekében a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a projektek környezeti hatásvizsgálatának különböző szakaszait a projekt jellegétől, összetettségétől, helyétől és méretétől függően ésszerű időkeretek között hajtsák végre. Ezeknek az időkereteknek semmilyen körülmények között sem szabad hátrányosan befolyásolniuk a környezetvédelem szintjét – különösen abban az esetben, ha ez a szint valamely, ezen irányelven kívüli környezetvédelmi tárgyú uniós jogszabályból fakad –, sem pedig a nyilvánosság tényleges részvételét vagy az igazságszolgáltatáshoz való jogot.

- **Az előzetes vizsgálati eljárásban** a hatáskörrel rendelkező hatóság a lehető leghamarabb, de legkésőbb az attól **az időponttól számított 90 napon belül meghozza a határozatát, amikor a projektgazda valamennyi szükséges információt benyújtotta.** A határozathozatalra vonatkozó határidőt kivételesen meghosszabbítható; ez esetben a hatáskörrel rendelkező hatóság írásban tájékoztatja a projektgazdát a határidő meghosszabbításának okairól és arról, hogy a döntés meghozatala mikorra várható.

- A tagállamok biztosítják, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság **a környezeti hatásvizsgálati eljárás eredményeként a határozatát ésszerű időn belül meghozza.**
- **Az érintett nyilvánossággal a környezeti hatásvizsgálati jelentésről folytatandó konzultációra legalább harminc nap időkeretet kell biztosítani.**
- A különböző eljárási szakaszokra olyan ésszerű időkereteket kell meghatározni, amelyek elegendő időt biztosítanak:
 - az érintett hatóságok és a nyilvánosság tájékoztatására; valamint
 - a hatóságok és az érintett nyilvánosság felkészülésére és a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárásokban való, érdemi részvételére.

➤ **Nyilvánosság tájékoztatása, részvétel biztosítása**

Annak érdekében, hogy az érintettek hatékonyan részt tudjanak venni a döntéshozatali folyamatban, **a döntéshozatali folyamatok korai szakaszától kezdve, de legkésőbb amint az információkat ésszerű keretek között elérhetővé lehet tenni elektronikus média és közzététel, illetve más megfelelő módon, a nyilvánosságot tájékoztatni kell** - többek között: az engedély iránti kérelemről,

- a tényről, hogy a projektet környezeti hatásvizsgálatnak kell alávetni,
- a döntéshozatalért, a releváns információk szolgáltatásáért, az észrevételek vagy kérdések fogadásáért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságok adatairól, valamint
- az észrevételek vagy kérdések továbbítására vonatkozó határidők részleteiről,
- a releváns információk rendelkezésre bocsátása idejének, helyének, valamint módjának a megjelöléséről, stb.

A nyilvánosság tájékoztatására (például plakátok kihelyezése egy adott körzeten belül, vagy a helyi újságokban történő közzététel útján) és az érintett nyilvánossággal folytatott konzultációra (például írásbeli beadványok vagy közvélemény-kutatás) vonatkozó részletes intézkedéseket a tagállamnak kell meghatározni. A releváns információkat legalább egy központi portálon vagy könnyen hozzáférhető hozzáférési pontokon keresztül elektronikus úton kell nyilvánosságra hozni.

➤ **Monitoring és a káros hatások csökkentése**

- **A tagállam kötelessége gondoskodni arról, hogy a környezethasználó/projektgazda a projekt jellemzőit kivitelezze, illetve a környezetre gyakorolt jelentős káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése, és ha lehet, ellentételezése érdekében tervezett intézkedéseket meghozza, és meghatározni a környezetre gyakorolt jelentős káros hatások monitoring alá vonására szolgáló eljárásokat.**
- **A monitoring tárgyát képező paraméterek típusát és a monitoring időtartamát a projekt jellegéhez, helyéhez és méretéhez, valamint a projekt**

környezetre gyakorolt hatásainak jelentőségéhez igazodva, az arányosság követelményének szem előtt tartásával kell megválasztani.

- **Hátrányos jogkövetkezmények:** A tagállamoknak meg kell határozniuk az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókat. Az előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.
- **Összeférhetetlenség** kiküszöbölése: a tagállam kötelessége biztosítani, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság a kötelezettségeinek tárgyilagosan, az összeférhetetlenség eseteitől mentesen tegyen eleget. Amennyiben az illetékes hatóság a projektgazda is egyben, a tagállamnak az ügyintézésben illetékes szervezeten belül minimum megfelelően el kell különítenie az ezen irányelvből következő feladatok ellátása nyomán az adott hatóságoknál keletkező, egymással összeférhetetlen feladatokat.

Összegezve, a hazai jogalkotóknak a környezeti hatásvizsgálati szabályok módosításakor:

- **meg kell határozni a környezethasználó/projektgazda által az előzetes vizsgálati eljárásban nyújtandó információk körét,**
- **ki kell egészítenie és módosítani kell az előzetes vizsgálat során alkalmazandó értékelési szempontokat;**
- **meg kell valósítani a hatásvizsgálati eljárásban a projekt klímaváltozásra, emberi egészségre, erőforrás-hatékonyságra, biológiai sokféleségre gyakorolt hatásainak kifejezettebb, hatékonyabb vizsgálatát;**
- **módosítani kell a hatásvizsgálati dokumentáció tartalmi követelményeire vonatkozó előírásokat és biztosítani kell a dokumentáció minőségének javítása érdekében a megfelelő képzettséggel és szaktudással rendelkező szakértők részvételét;**
- **javítani kell a monitoring eljárások és a káros hatások csökkentésére irányuló intézkedések hatékonyságát**
- **intézkedéseket kell bevezetni az átláthatóság és információhoz való hozzáférés feltételeinek javítására;**
- **a jogszabály megsértőivel szemben jelenleg alkalmazható szankciókat meg kell vizsgálni és szükség esetében az Irányelvvvel összhangban módosítani kell azokat.**

További információ:

dr. Gajdics Ágnes, e-mail: agnes.g@emla.hu

Association Justice and Environment

www.justiceandenvironment.org

EMLA Egyesület

www.emla.hu